

M E R K U R I U S Z

5 / 2011

Konstytucja 3 maja (220 rocznica powstania)

U S T A W A R Z A D O W A .

P R A W O U C H W A L O N E .

Dnia 3 Maja, Roku 1791.

w W A R S Z A W I E ,

u P. DEFOUR Konfyt. Nadw: J. K. Mci
i Dyrektora Druk: Korp: Kad:

(właściwie Ustawa Rządowa z dnia 3 maja) – uchwalona 3 maja 1791 roku ustawa regulująca ustrój prawny Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Powszechnie przyjmuje się, że Konstytucja 3 maja była pierwszą w Europie i drugą na świecie (po konstytucji amerykańskiej z 1787 r.) nowoczesną, spisaną konstytucją. Niektórzy uznają jednak konstytucję Filipa Orlika z 1710 r. lub konstytucję korsykańską z 1755 r. za pierwszą na świecie, a tym samym amerykańską za drugą i polskolitewską za trzecią.

Konstytucja 3 maja została ustanowiona ustawą rządową przyjętą tego dnia przez sejm. Została zaprojektowana w celu zlikwidowania obecnych od dawna wad systemu politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów i jej złotej wolności. Konstytucja wprowadziła polityczne zrównanie mieszczan i szlachty oraz stawiała chłopów pod ochroną państwa, w ten sposób łagodząc najgorsze nadużycia pańszczyzny. Konstytucja zniósła zgubne instytucje, takie jak liberum veto, które przed przyjęciem Konstytucji pozostawiało sejm na łasce każdego posła, który, jeśli zechciał – z własnej inicjatywy, lub przekupiony przez zagraniczne siły, albo magnatów – mógł unieważnić wszystkie podjęte przez sejm uchwały. Konstytucja 3 maja miała wyprzeć istniejącą anarchię, popieraną przez część

krajowych magnatów, na rzecz monarchii konstytucyjnej. W tym samym czasie przetłumaczono Konstytucję na język litewski.

Przyjęcie Konstytucji 3 maja sprowokowało wrogość sąsiadów Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Konstytucja obowiązywała tylko przez rok, zanim została obalona przez armię rosyjską wraz z konfederacją targowicką w wyniku przegranej wojny polsko-rosyjskiej 1792.

Podczas wojny w obronie konstytucji, Polska zdradzona przez swojego pruskiego sprzymierzeńca Fryderyka Wilhelma II została pokonana przez Imperium Rosyjskie Katarzyny Wielkiej, sprzymierzonej z konfederacją targowicką – spiskiem polskich magnatów przeciwnych reformom osłabiającym ich wpływy. Po utracie niepodległości w 1795 roku, przez 123 lata rozbiorów, przypominała o walce o niepodległość. Zdaniem dwóch współautorów, Ignacego Potockiego i Hugona Kołłątaja była "ostatnią wolą i testamentem gasnącej Ojczyzny".

3 maja 1791 roku dzień został uznany Świętem Konstytucji 3 Maja. Obchody tego święta były zakazane podczas rozbiorów, a ponownie jego obchodzenie zostało wznowione w II Rzeczypospolitej w kwietniu 1919 roku. Święto Konstytucji 3 Maja zostało zdelegalizowane przez hitlerowców i sowietów podczas okupacji Polski w czasie II wojny światowej, a po antykomunistycznych demonstracjach w 1946 r. nie było obchodzone w Polsce, natomiast zastąpione obchodami Święta 1 Maja. W styczniu 1951 r. święto to zostało oficjalnie zdelegalizowane przez władze komunistyczne. Do roku 1989, w tym dniu często dochodziło w Polsce do protestów i demonstracji antyrządowych i antykomunistycznych. Po zmianie ustroju, od kwietnia 1990 r. Święto Konstytucji 3 Maja należy do

uroczyście obchodzonych polskich świąt. W roku 2007 po raz pierwszy na Litwie obchodzono święto Konstytucji 3 maja.

Sygnatariusze:

Stanisław Małachowski, referendarz wielki koronny, sejmowy i konfederacji prowincji koronnych marszałek
Kazimierz Nestor Sapieha, generał artylerii litewskiej, marszałek konfederacji Wielkiego Księstwa Litewskiego
Józef Kossakowski, biskup inflancki i kurlandzki, następca koadiutor biskupstwa wileńskiego, jako deputowany
Antoni Barnaba Jabłonowski, kasztelan krakowski, deputat z Senatu Małej Polski
Symeon Kazimierz Szydłowski, kasztelan żarnowski, deputowany z Senatu prowincji małopolskiej
Franciszek Antoni Kwilecki, kasztelan kaliski, deputowany do konstytucji z Senatu z prowincji wielkopolskiej
Kazimierz Konstanty Plater, kasztelan generała trockiego, deputowany do konstytucji z Senatu Wielkiego Księstwa Litewskiego
Walerian Stroynowski, podkomorzy buski, poseł wołyński, z Małopolski deputat do konstytucji
Stanisław Kostka Potocki, poseł lubelski, deputowany do konstytucji z prowincji małopolskiej
Jan Nepomucen Zboiński, poseł ziemi dobrzyńskiej, deputowany do konstytucji z prowincji wielkopolskiej
Tomasz Nowowiejski, łowczy i poseł ziemi wyszogrodzkiej, deputowany do konstytucji
Józef Radzicki, podkomorzy i poseł ziemi zakroczymskiej, deputowany do konstytucji z prowincji wielkopolskiej
Józef Zabiełło, poseł z Księstwa Żmudzkiego, deputowany do konstytucji
Jacek Puttkamer, poseł województwa mińskiego, deputowany do konstytucji z prowincji Wielkiego Księstwa Litewskiego

Zaprzysiężenie konstytucji 3 maja

Wg Wikipedii

Joachim Lelewel (ur. 22 marca 1786 w Warszawie, zm. 29 maja 1861 w Paryżu – 150 rocznica śmierci) - polski historyk, numizmatyk, poliglota (znał 12 języków), heraldyk i działacz polityczny.

Pochodził ze spolonizowanej szlachty pruskiej. Jego dziadkiem był Heinrich Lölhöffel von Löwensprung. Profesor Uniwersytetu Wileńskiego i Uniwersytetu Warszawskiego, poseł na sejm (1830) z powiatu żelechowskiego, przewodniczący sejmowej Komisji Praw Organicznych i Administracyjnych.

Członek kierowanej przez Adama Czartoryskiego Rady Administracyjnej w powstaniu listopadowym (1830-1831), członek Rządu Narodowego. Był też prezesem założonego w trakcie powstania listopadowego Towarzystwa Patriotycznego - radykalnego odłamu obozu powstańczego, dążącego do wprowadzenia fundamentalnych reform społecznych. Przypisuje mu się zorganizowanie demonstracji patriotycznej 25 stycznia 1831, ku czcidekabrystów. Jest prawdopodobnie autorem hasła *Za wolność naszą i waszą*, które widniało na sztandarach

powstańczych. 5 października 1831 roku wraz z oddziałami powstańczymi pod dowództwem ostatniego wodza naczelnego powstania gen. dyw. Macieja Rybińskiego przekroczył granicę Królestwa Polskiego i Prus w okolicach wsi Jastrzębie gdzie ogłoszono kapitulację i złożono broń. Wraz z armią na emigrację udały się też władze powstańcze z ostatnim prezesem Rządu Narodowego Bonawenturą Niemojowskim, członkowie sejmu, liczni politycy oraz znani poeci porucznik Wincenty Pol i Seweryn Goszczyński. Odchodząc na obczyznę świadczyli, że nie zrezygnują z podjętego celu. Po przekroczeniu granicy pruskiej na rzece Pissie wraz z żołnierzami armii polskiej został internowany w obozie nad Drwęcą w okolicach zabudowań klasztoru franciszkanów w Brodnicy.

Po upadku powstania emigrował z kraju; na emigracji był działaczem, a potem przywódcą Młodej Polski, założonej w szwajcarskim Bernie półtajnej organizacji o charakterze demokratyczno-republikańskim, związanej z Młodą Europą Giuseppe Mazziniego. W 1837 założył i kierował Zjednoczeniem Emigracji Polskiej, które dążyło do politycznego zjednoczenia całej polskiej emigracji (nie mylić ze Zjednoczeniem Emigracji Polskiej powstałym w Paryżu w 1866 roku).

Politycznie był zwolennikiem ustroju republikańskiego, zaś zainicjowana przez niego tzw. Szkoła lelewelowska (badająca procesy historyczne w ich całości) miała istotny wpływ na rozwój polskiej historiografii.

Był również założycielem, w 1815 roku, Tygodnika Wileńskiego - czasopisma o charakterze naukowo-literackim, na łamach którego debiutował m.in. Adam Mickiewicz. Pomysłodawca odznaczenia w randze orderu "Gwiazda Wytrwałości".

Brat Jana Pawła Lelewela, inżyniera i malarza, syn Karola Maurycego Lelewela, prawnika i w latach 1778-1794 skarbnika Komisji Edukacji Narodowej.

Rodzina pochodziła z Austrii, gdzie nosiła nazwisko von Loelhöffel. W XVII wieku przeniosła się do Prus Wschodnich, uzyskując indygenat z nazwiskiem Loelhöffel von Löwensprung. W r. 1768 Karol Maurycy von Löwensprung, ojciec Joachima, otrzymał polski indygenat ze zmianą nazwiska na Lelewel.

Wg Wikipedii

Samuel Bogumił Linde (ur. 11 (24) kwietnia 1771 w Toruniu – 240 rocznica urodzin, zm. 8 sierpnia 1847 w Warszawie) – polski leksykograf, językoznawca i bibliotekarz

Urodził się w Toruniu jako najmłodszy syn majstra ślusarskiego i rajcy, imigranta ze Szwecji, Jana Jacobsena Lindego i Anny Barbary z domu Langenhann. Uczęszczał do tamtejszej *Szkoły Nowomiejskiej* i protestanckiego Gimnazjum Akademickiego. Studiował teologię i filologię w Lipsku, wykazując tam wielkie zainteresowanie filologią, także klasyczną. W 1792, po dwuletnich staraniach, został wykładowcą literatury i języka polskiego, przedstawiając rozprawę habilitacyjną pod tytułem *De solatiis adversus mortis horrores in Platone et Novo Testamento obviis*. Od jesieni 1793 rozpoczął współpracę z przebywającymi na emigracji zwolennikami obalonej Konstytucji 3 maja, m.in. tłumacząc na język niemiecki ich materiały propagandowe.

W okresie insurekcji kościuszkowskiej przebywał w Warszawie, opowiadając się po stronie Hugona Kołłątaja. Był jednym z inicjatorów wieszania zdrajców 28 czerwca 1794. Po klęsce powstania związał się z Józefem Maksymilianem Ossolińskim, w latach 1795-1803 pełniąc funkcje jego osobistego bibliotekarza w Wiedniu. W tym okresie zebrał podstawowy materiał leksykograficzny do dzieła swego życia, słownika języka polskiego. Dzięki temu – za poparciem doceniających jego pracę Adama Kazimierza Czartoryskiego i Tadeusza Czackiego – w 1800 został on powołany na członka Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk.

W 1803, dzięki pomocy brata i szeregu uczonych niemieckich, został kierownikiem zakładanego przez władze pruskie Liceum Warszawskiego – funkcję tę sprawował nieprzerwanie do 1831. Być może, że zależność od władz zaborczych była przyczyną jego ówczesnej serwilistycznej postawy w Towarzystwie Przyjaciół Nauk.

1 marca 1804 Linde opublikował prospekt słownika języka polskiego, mającego liczyć wówczas tylko 4 tomy. Zdobywanie prenumeratorów nie było łatwe, mimo poparcia ze strony króla pruskiego. Ostatecznie wydane zostało, m.in. dzięki pomocy arystokratycznych sponsorów, do 1815 6 tomów w nakładzie 1200 egzemplarzy. Cały nakład jednak został rozprzedany bardzo powoli w ciągu kilkunastu następnych lat (m.in. dzięki pomocy cara Aleksandra I, który nakazał szkołom rosyjskim zakup Słownika).

Słownik oceniony został, mimo tych mankamentów, przez ówczesnych uczonych bardzo wysoko, czego wyrazem był wybór na członka wielu towarzystw naukowych za granicą.

Był również członkiem władz oświatowych Księstwa Warszawskiego: Izby Edukacyjnej – od 1807, Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych – od 1810 (prezes w latach 1810-1823). W latach 1816-1818 wykładał na Uniwersytecie Warszawskim, od 1818 był dyrektorem wyodrębnionej z Uniwersytetu Biblioteki Publicznej, powiększając jej zbiory przede wszystkim o rzadki starodruki. Był ponadto prezesem Warszawskiego Konsystorza Ewangelicko-Augsburskiego i deputowanym na sejmy lat 1818 i 1820.

W II poł. lat 20. XIX w. jego sława naukowa jako humanisty poczęła gasnąć, przyćmiona m.in. przez Joachima Lelewela. Jeszcze w 1826 otrzymał nobilitację, otrzymując herb Słownik. Pracował też nad słownikiem polsko-rosyjskim, mającym doprowadzić do ujednoczenia obu języków, który jednak – mimo pozytywnej opinii Michaiła Pogodina – nie spotkał się z poparciem władz carskich. Drugie wydanie Słownika, wraz z uzupełnieniem, ukazało się nakładem Ossolineum w latach 1854-1861 (reprint 1951).

Zmarł w 1847, został pochowany na cmentarzu ewangelicko-augsburskim w Warszawie (Al. 1 nr 12). Odznaczony Orderem Świętego Stanisława II klasy z nadania Aleksandra I Romanowa.

Wg Wikipedii

17 Międzynarodowe Targi Książki i Festiwal Literacki w Pradze

Impreza ta odbyła się w dniach 12 do 15 maja br. w Pałacu Przemysłowym w Holešovicach i tak samo jak w roku ubiegłym mniejszościową literaturę polską reprezentowało Stowarzyszenie Przyjaciół Polskiej Książki z Czeskiego Cieszyna a na stoisku Domu Mniejszości Narodowych były publikacje okolicznościowe, książki dotyczące historii czeskiego Śląska Cieszyńskiego i periodyki polskiej mniejszości. Gościem honorowym tym razem było Królestwo Arabii Saudyjskiej z głównym tematem literatura świata arabskiego (pamiętamy, że w roku zeszłym była to Polska w czele z Wisławą Szymborską). Ale i w tym roku znalazł się akcent polski: w tym roku po raz pierwszy udzielała się cena Jerzego (George) Theinera za szerzenie i propagację czeskiej literatury poza Czeską Republiką, i to właśnie wyróżnienie otrzymał 13 maja w Sali Autorskiej Andrzej Sławomir Jagodziński.

Władysław Adamiec

Hlavní město Praha a Slovenské združenie Limbora ve spolupráci s národnostními sdruženími:
Etnica, Klub polský, Anima Artis, Bulharský klub, Svaz Madarů, Sdružení Němců, Svaz Němců, Detvan,
Klub slovenské kultury, Společnost přátel Podkarpatské Rusi, Recká obec, Srbské sdružení,
Domus, Ruská tradice, Romské kluby a Ukrajinská iniciativa Vás pozývají na

 13. MEZINÁRODNÍ FESTIVAL NÁRODŮ,
NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN A ETNIK

PRAHA SRDCE NÁRODŮ

Záštitu převzal starosta Prahy z Ing. Jiří Paluska

27. – 29. 5. 2011

Balalajka
Banda
Juan Carlos Vivas
Kincső
KUD Rudar
Limbora
Lions of Africa
Mariachis Mexico
Mačošková Mária
Panigiris
Primorsko
Rehenes del tango
Roman Zabelov
Silesianie
Staropražský dixieland
Tatrá Roma
Trakijaska mladost
Trombenik
Urpín
Vietnam
Yatangora
Ziriab

Výběr z programů:
27.5. 17:00 Staroměstské nám. • Praha 1, 2, 3, 4 • TOP Hotel
28.5. 12:00 Staroměstské nám. • 19:30 Palác Akropolis
29.5. 14:00 Nejsv. Salvátor • 19:00 Galaprogram: Divadlo na Vinohradech

www.prahasrdcenarodu.cz

Plakat powyższy przypomina nam, że w samym środku Pragi możemy obejrzeć zespoły folklorystyczne wysokiej klasy, między którymi nie zabraknie zespołu polskiego. Tym razem to będzie ZPiT SILESIAŃIE. Zespół powstał w 1977 roku na Akademii Ekonomicznej w Katowicach dzięki inicjatywie ówczesnego rektora prof. dr hab. Zbigniewa Messnera.

W okresie 34 lat działalności dał kilkaset koncertów w kraju i poza jego granicami, w największych i najbardziej prestiżowych miejscach, m.in. w Sali Kongresowej w Warszawie czy katowickim Spodku. Niezwykłym był również koncert dla Ojca Świętego Jana Pawła II w watykańskiej Auli Klementyńskiej.

Ponadto Zespół podejmuje inicjatywy kulturalne mające na celu wspomaganie instytucji dla dzieci specjalnej troski oraz osób starszych i chorych, takie jak "Silesianie dzieciom" oraz "Silesianie i ich goście".

Oprócz działalności kulturalnej Zespół prowadzi zajęcia dydaktyczne i szkoleniowe w szkołach województwa śląskiego dotyczące kultury i sztuki ludowej. Jest również organizatorem seminariów naukowych, tak w dziedzinie folkloru, jak i marketingu w kulturze. Zespół był wielokrotnym uczestnikiem festiwalu.

Władysław Adamiec

Kalendarium czerwiec 2011 r.

- 1 czerwca - 85 Rocznicą urodzin Marilyn Monroe (właśc. Norma Baker) (1926-1962)
- 6 czerwca - 170 Rocznicą urodzin Elizy Orzeszkowej, pisarki (1841 - 1910)
- 8 czerwca - 55 Rocznicą śmierci Jana Lechonia, poety (1899 - 1956)
- 10 czerwca - 85 Rocznicą śmierci Antonia Gaudiego, hiszpańskiego architekta (1852 -1926)
- 14 czerwca - 45 Rocznicą zniesienia przez Watykan indeksu ksiąg zakazanych, ustanowionych w drugiej połowie XVI w. (1966)
- 20 czerwca - 445 Rocznicą urodzin Zygmunta III Wazy (1566-1632)
- 22 czerwca - 85 Rocznicą urodzin Tadeusza Konwickiego, pisarza i reżysera (1926)
- 25 czerwca - 35 Rocznicą rozpoczęcia strajków i protestów roboczych w Radomiu, Ursusie i Płocku (1976)
- 25 czerwca - 65. Rocznicą utworzenia w Warszawie Państwowego Instytutu Wydawniczego (1946)
- 27 czerwca - 70 Rocznicą urodzin Krzysztofa Kieślowskiego, reżysera (1941 - 1996)
- 28 czerwca - 55 Rocznicą Poznańskiego Czerwca – niepokojów społecznych zapoczątkowanych przez strajk w Zakładach H. Cegielskiego (1956)
- 28 czerwca - 20 Rocznicą rozwiązania Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (1991)
- 28 czerwca - 370 Rocznicą urodzin Marii Kazimiery (zw. Marysieńką) (1641-1716)
- 29 czerwca - 70 Rocznicą śmierci Ignacego Paderewskiego, pianisty i polityka (1860 – 1941)
- 30 czerwca - 100 Rocznicą urodzin Czesława Miłosa, poety, laureata literackiej Nagrody Nobla (1911 – 2004)
- 30 czerwca - 90 Rocznicą urodzin Juliusza Kuryły, pisarza, krytyka teatralnego i filmowego (1921-1994)

W ramach tegorocznych obchodów roku Marii Curie – Skłodowskiej (w tym roku mija 100 lat od przyznania jej nagrody Nobla) na terenie instytutów PAN w Warszawie odbędzie się w dniach 2 – 3 czerwca 2011 r. spotkanie naukowe nt. „Wiodąca Rola Chemii w Rozwoju Cywilizacyjnym”.

Opracowała Krystyna Olszerek - Kotyńek

Zaproszenie

W roku bieżącym postanowiliśmy powrócić do pierwotnego, świętojańskiego – kupałowskiego terminu spotkania przy ognisku.

Spotkanie to odbędzie się w sobotę, 25 czerwca, o godzinie 16.00 w ogrodzie przy ulicy Libereckiej, który bywalcom jest dobrze znany. Pogoda zamówiona, atrakcje też. Obowiązuje dobre samopoczucie i humor, jeśli się znajdzie ćwiartka czegoś mocniejszego, to towarzystwu humor się poprawi.

www.klubpolski.cz - www.polonica.cz - www.polskyinstitut.cz - www.prague.polemb.net
www.szkolapolskawpradze.com - www.krecik.euweb.cz - www.pzko.cz www.polonusbrno.org -
www.parafiaawpradze.pl - www.kcmt.cz - www.czapla.cz